

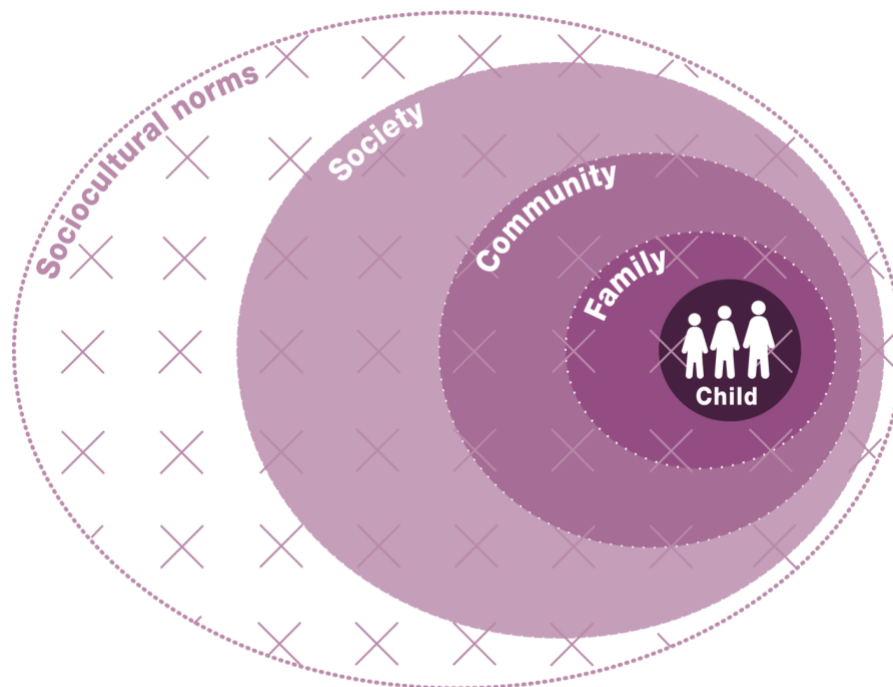
**Ochrona dzieci w ramach pomocy humanitarnej:
Pakiet materiałów edukacyjnych dla początkujących
skierowany do pracowników pierwszej linii**
Kopia dla uczestnika

Niniejszy materiał zawiera kluczowe wnioski z każdej sesji kursu szkoleniowego i ma służyć jako dokument odniesienia wspierający naukę oraz umożliwiający wykorzystanie wiedzy zdobytej podczas kursu w roli pracownika. Więcej informacji na temat ochrony dzieci w ramach pomocy humanitarnej można znaleźć w minimalnych standardach ochrony dzieci w ramach pomocy humanitarnej.

Sesja 1: Dziecko

- Zgodnie z Konwencją o Prawach Dziecka ONZ terminy dziecko i dzieci odnoszą się do wszystkich dzieci oraz osób do 18. roku życia.
- Rozwój dziecka to proces indywidualnego wzrostu i dojrzewania od narodzin do osiągnięcia dorosłości. Pojęcie to obejmuje zmiany fizyczne, poznawcze, emocjonalne i społeczne, które zachodzą u dzieci i młodzieży wraz z wiekiem. (Zapoznaj się z informacjami dodatkowymi, aby dowiedzieć się więcej).
- Rozwijając się od wieku niemowlęcego do końca okresu dojrzewania, dzieci przechodzą przez kolejne kluczowe etapy rozwoju i zdobywają umiejętności typowe dla danego wieku. Chociaż podział na grupy wiekowe może zależeć od kontekstu i kultury, w rozwoju wyróżnia się często następujące etapy:
 - Wczesne dzieciństwo: od narodzin do 6. roku życia, w tym wiek niemowlęcy do 12. miesiąca życia, wiek małego dziecka od 1. do 3. roku życia, oraz wiek przedszkolny od 4. do 6. roku życia
 - Środkowe dzieciństwo: od 7. do 12. roku życia
 - Późne dzieciństwo: od 13. do 17. roku życia
- Ważne jest poznanie zagadnień rozwoju dzieci, tak aby:
 - rozumieć potrzeby i reakcje dzieci oraz ich strategie radzenia sobie z problemami;
 - rozumieć, jak dzieci zachowują się w sytuacjach kryzysowych;
 - wspierać opiekunów w odpowiednim reagowaniu na zachowania dzieci zgodnie z ich potrzebami rozwojowymi;
 - rozumieć podstawowe potrzeby chłopców i dziewcząt.

- Na rozwój i dobrostan dzieci wpływa wiele czynników. Niektóre z nich mają charakter wewnętrzny, podczas gdy inne – zewnętrzny. Czynniki zewnętrzne reprezentują świat dziecka, który przypomina pajęczynę. Dziecko znajduje się w jej centrum, ale odczuwa wszystko, co dzieje się w dowolnej części pajęczyny, oraz odgrywa aktywną rolę w swoim własnym rozwoju w zależności od osobowości i temperamentu. Mówiąc o środowisku dziecka, mamy na myśli jego sieć społeczną. Środowisko/pajęczynę dziecka można przedstawić za pomocą diagramu z dzieckiem pośrodku, otoczonym serią kręgów reprezentujących czynniki, które mogą wpłynąć na jego życie. Podejście to nazywane jest modelem społeczno-ekologicznym, który uwzględnia interakcje między czynnikami wewnętrznymi i zewnętrznymi, a więc interakcje między wewnętrznym (psychologicznym) a zewnętrznym (społecznym) światem dziecka.
 - Najbliższy dziecku krąg reprezentuje najbliższą rodzinę, która ma największy wpływ na rozwój fizyczny, poznawczy, emocjonalny i społeczny dziecka.
 - Kolejny krąg reprezentuje dalszą rodzinę i najbliższe otoczenie społeczne: członków rodziny, sąsiadów, grupy kulturowe oraz inne grupy mające kontakt z dzieckiem.
 - Poza tym kręgiem na dziecko oddziałuje społeczność szkoły, wspólnota, plac zabaw, placówki pomocy socjalnej i ochrony zdrowia oraz inne grupy społeczne (grupy kulturowe, sąsiedzkie itp.).
 - Poziom społeczeństwa dotyczy szerszego kontekstu gospodarczego, politycznego, kulturowego i społecznego, w tym: sytuacji finansowej, konfliktów, ubóstwa oraz uwarunkowań prawnych i politycznych.

Four levels of the child protection socio-ecological model

- Model społeczno-ekologiczny wykazuje również, że czynniki zagrażające dzieciom i je chroniące występują na wszystkich poziomach bezpieczeństwa i dobrostanu dzieci. Czynniki chroniące to te czynniki w życiu dzieci, które wpływają na ich zdrowy i pozytywny rozwój. Czynniki zagrażające to te czynniki w życiu dzieci, które zakłócają ich rozwój oraz czynią je bardziej wrażliwymi. Wszystkie nasze wysiłki w pracy z dziećmi i młodzieżą powinny mieć na celu ograniczenie czynników zagrażających oraz wzmocnienie czynników chroniących. Dorośli, którzy wchodzi w pozytywne interakcje z dziećmi, stanowią czynnik chroniący. Na różnych etapach rozwoju dzieci obowiązują inne czynniki zagrażające i chroniące oraz mogą one również ulegać zmianie, gdy nastąpi zmiana kontekstu. W czasie kryzysu większość elementów środowiska życia dziecka wpływa na nie negatywnie.
- Uniwersalne czynniki chroniące to:
 - Opieka we wczesnym okresie życia przez co najmniej jednego konsekwentnego i oddanego opiekuna.
 - Zdolność do budowania i utrzymywania znaczących więzi z co najmniej jedną osobą przez całe życie.
 - Umiejętność panowania nad emocjami.
 - Możliwości zdobywania umiejętności rozwiązywania problemów, uczenia się i adaptacji.
 - Możliwości zdobywania kolejnych umiejętności i rozszerzania wiedzy zgodnie z wymogami kultury.
 - Dostęp do efektywnej edukacji formalnej i nieformalnej.
 - Odpowiednie do wieku możliwości poprawy dobrostanu rodziny i społeczności.
 - Poczucie własnej wartości i sprawczości.
 - Umiejętność nadawania życiu sensu.
 - Możliwości wykorzystania rosnącej zdolności do uzyskania sprawczości i wydawania ocen w kontekście kulturowym.
 - Uczestnictwo w kulturze, rytuałach i praktykach religijnych, co prowadzi do poczucia przynależności.
 - Nadzieja, wiara i optymizm.
- Uniwersalne czynniki zagrażające to:
 - Przedwczesny poród, wady rozwojowe, niska masa urodzeniowa lub przedporodowe bądź poporodowe narażenie na toksyny środowiskowe.
 - Brak opieki ze strony konsekwentnych i oddanych opiekunów we wczesnym okresie życia.
 - Utrata lub brak możliwości zdobywania umiejętności rozwiązywania problemów, uczenia się i adaptacji.
 - Utrata lub brak możliwości zdobywania kolejnych umiejętności i rozszerzania wiedzy zgodnie z wymogami kultury.
 - Niezaspokojone podstawowe potrzeby (np. ograniczony dostęp do odpowiedniego żywienia, schronienia, czystej wody pitnej, odpowiedniej do klimatu odzieży oraz opieki medycznej).
 - Rozdzielenie rodziny – czasowe lub stałe, spowodowane śmiercią lub niezdolnością do

kontynuowania opieki ze strony co najmniej jednego rodzica bądź podstawowego opiekuna (na przykład w wyniku przymusowego przesiedlenia, uwięzienia, deportacji, konfliktu zbrojnego, skrajnej deprywacji, prześladowania, urazów ciała bądź choroby fizycznej lub psychicznej).

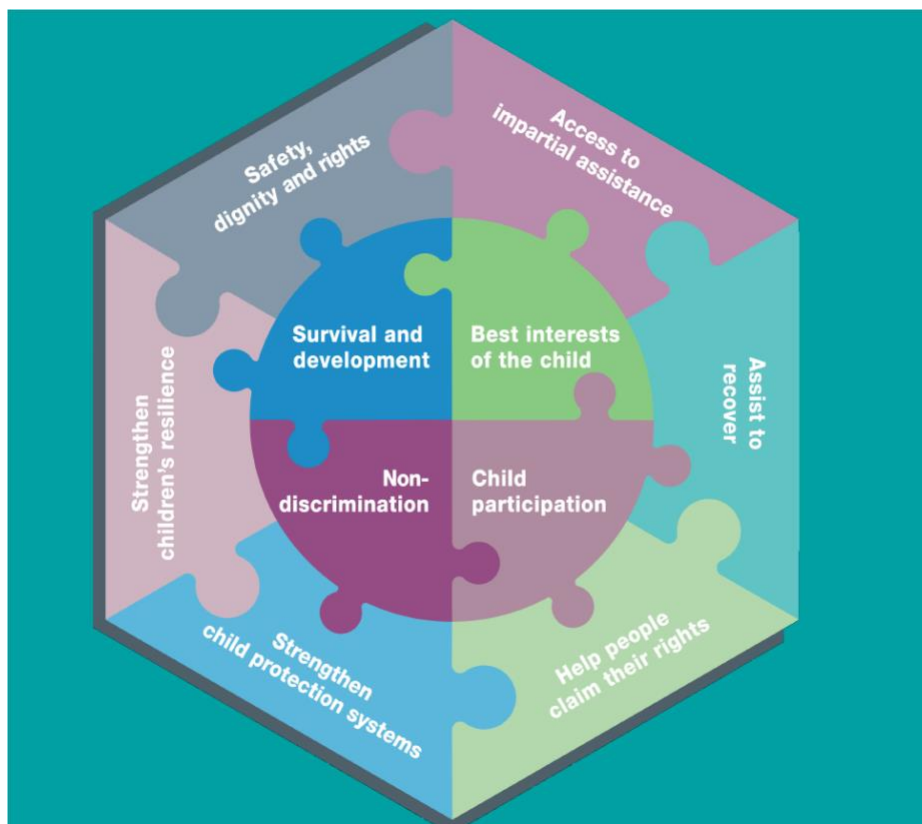
- Narażenie na przemoc strukturalną, społeczną lub interpersonalną (w tym na rasizm, dyskryminację i marginalizację na tle kastowym lub etnicznym, dyskryminację ze względu na płeć, przemoc dokonywaną przez państwo, przemoc wewnątrz społeczności, przemoc w rodzinie lub ze strony partnera bądź przemoc fizyczną, seksualną lub emocjonalną).
 - Utrata lub brak dostępu do efektywnej edukacji formalnej i nieformalnej.
 - Utrata więzi ze społecznością.
 - Szkodliwe normy społeczne lub płciowe.
 - Brak lub nieegzekwowanie ram prawnych i normatywnych, które mają chronić dzieci przed nadużyciami, zaniedbaniami, wykorzystywaniem i przemocą.
 - Przesiedlenie w wyniku przymusowej migracji lub utraty domu.
- Dotkliwość narażenia na trudności jest kluczowym elementem, który należy wziąć pod uwagę przy identyfikowaniu czynników zagrażających i chroniących. Związane jest to z dodatnią zależnością między dotkliwością narażenia – albo na jedno wyjątkowo traumatyczne wydarzenie, albo na większą liczbę trudności – a zdolnością jednostki do poradzenia sobie w trudnych sytuacjach lub do adaptacji. Na dotkliwość narażenia na szkodliwe czynniki mogą wpływać również czynniki indywidualne – lub towarzyszące – takie jak: wiek, płeć, niepełnosprawność i status prawny (uchodźca, osoba przesiedlona wewnętrznie, migrant lub bezpaństwowiec).
 - Nauka radzenia sobie z trudnościami jest ważną częścią zdrowego rozwoju. O ile reakcje organizmu na krótkotrwały stres o umiarkowanym natężeniu mogą sprzyjać wzrostowi, o tyle toksyczny stres to silna, niezłagodzona niczym reakcja organizmu na stres, do której dochodzi przy braku ochronnego wsparcia dorosłych. Bez opieki i ochrony ze strony dorosłych trwały stres spowodowany skrajnym ubóstwem, zaniedbaniami, przemocą lub ciężką matczyną depresją może osłabić architekturę rozwijającego się mózgu, co będzie miało długofalowy wpływ na zdolność do nauki, zachowanie oraz zdrowie fizyczne i psychiczne dziecka.

Sesja 2: Ochrona dzieci w ramach pomocy humanitarnej i zasady przewodnie z tym związane

- Kryzysy humanitarne mogą być spowodowane przez ludzi (np. konflikty lub niepokoje społeczne), mogą wynikać z katastrof (np. powodzie i trzęsienia ziemi) lub mogą być połączeniem obu tych źródeł. Podmioty i interwencje związane z ochroną dzieci mają na celu zapobieganie wszelkim formom nadużyć, zaniedbania, wyzysku i przemocy w kontekście pomocy humanitarnej oraz reagowanie na nie.
- Kryzysy humanitarne mogą mieć poważny wpływ na życie, wzrost i rozwój dzieci w krytycznym okresie ich rozwoju: systemy gwarantujące bezpieczeństwo dzieci – w ich domach, szkołach i społecznościach – mogą ulec osłabieniu lub zniszczeniu. Dzieci mogą być odseparowywane od rodzin, przemycane, rekrutowane lub wykorzystywane przez siły i grupy zbrojne, mogą być

przetrzymywane, poddawane wyzyskowi ekonomicznemu, zmuszane do pracy w niewolniczych warunkach, a także poddawane przemocy fizycznej i seksualnej.

- Ochrona dzieci w środowiskach pomocy humanitarnej to obszar aktywności, który podlega wielu międzynarodowym, regionalnym, krajowym i organizacyjnym konwencjom, zobowiązaniom, a także ramom i wytycznym prawnym oraz politycznym. Ważne jest przypomnienie, że:
 - Konwencja ONZ o prawach dziecka z 1989 r. jest najszerzej ratyfikowanym spośród wszystkich międzynarodowych traktatów dotyczących praw człowieka. Zapewnia ona wszystkim państwom kompleksowe ramy dla opracowywania mechanizmów umożliwiających świadczenie usług niezbędnych z punktu widzenia potrzeb holistycznego rozwoju dzieci. Konwencja UNCRC uznaje podstawowe prawo dzieci do ochrony przed przemocą i wyzyskiem, w tym przed szkodliwą pracą (Art. 32).
 - Minimalne standardy ochrony dzieci w ramach pomocy humanitarnej: w 2010 r. członkowie globalnej Grupy Roboczej Ds. Ochrony Dzieci zgodzili się, że potrzebne są standardy ochrony dzieci w otoczeniu pomocy humanitarnej. Minimalne standardy ochrony dzieci w ramach pomocy humanitarnej (CPMS lub minimalne standardy ochrony dzieci) zostały opracowane we wrześniu 2012 r., a następnie zaktualizowane w 2019 r. Standardy te określają zasady wspólnego porozumienia w odniesieniu do odpowiedniej jakości interwencji w zakresie ochrony dzieci w ramach pomocy humanitarnej.
- Zasady opisane w minimalnych standardach ochrony dzieci są kluczem do pełnego zastosowania i osiągnięcia rzeczonych standardów. Powinny one być zawsze stosowane i prezentowane obok standardów. Zasady 1–4 są kluczowymi zasadami określonymi przez Konwencję ONZ o prawach dziecka (UNCRC) i mają zastosowanie do wszelkiej pomocy humanitarnej. Zasady 5–8 są zasadami ochrony pochodzącymi z wydanego w 2018 r. podręcznika Sphere Handbook i odtworzonymi tutaj wraz z konkretnymi odniesieniami do ochrony dzieci. Zasady 9–10 są specyficzne dla minimalnych standardów ochrony dzieci w ramach pomocy humanitarnej.

- **Zasada 1 – przetrwanie i rozwój:** Podmioty świadczące pomoc humanitarną muszą uwzględnić wpływ zarówno sytuacji kryzysowej, jak i reakcji na nią na (a) zaspokojenie prawa dzieci do życia oraz (b) rozwój fizyczny, psychologiczny, emocjonalny, społeczny i duchowy dzieci.
- **Zasada 2 – przeciwdziałanie dyskryminacji i integracja:** Dzieci nie mogą być dyskryminowane ze względu na płeć, orientację seksualną, wiek, niepełnosprawność, narodowość, status imigracyjny lub z jakiegokolwiek innego powodu. Należy proaktywnie zidentyfikować oraz usuwać przyczyny i metody bezpośredniej lub pośredniej dyskryminacji oraz wykluczenia. Pracownicy świadczący pomoc humanitarną muszą być świadomi własnych wartości, przekonań i uprzedzeń dotyczących dzieciństwa oraz ról dziecka i rodziny.
- **Zasada 3 – uczestnictwo dziecka:** Pracownicy świadczący pomoc humanitarną muszą zapewnić dzieciom czas i przestrzeń do tego, by mogły one w istotny sposób uczestniczyć we wszystkich decyzjach, które ich dotyczą, w tym na etapach przygotowania do kryzysu oraz reagowania na jego skutki.
- **Zasada 4 – najlepszy interes dziecka:** Dzieci mają prawo do tego, by ich najlepiej pojęty interes był oceniany i brany pod uwagę w pierwszej kolejności we wszystkich działaniach lub decyzjach, które ich dotyczą – zarówno w sferze publicznej, jak i prywatnej.
- **Zasada 5 – poprawa bezpieczeństwa, godności i praw ludzi oraz unikanie narażania ich na dalsze szkody:** pomoc humanitarna musi być udzielana w sposób, który zmniejsza potencjalne zagrożenia dla ludzi oraz pozwala zaspokoić ich potrzeby w godny sposób. Źle zaprojektowana

i wdrożona pomoc może prowadzić do niezamierzonych zagrożeń, takich jak rekrutacja, uprowadzenie lub rozdzielenie rodziny.

- *Zasada 6* – zapewnienie ludziom dostępu do bezstronnej pomocy stosownie do potrzeb i w sposób pozwalający uniknąć dyskryminacji: Podmioty świadczące pomoc humanitarną identyfikują przeszkody w dostępie do pomocy i podejmują kroki mające na celu zapewnienie, że jest ona udzielana stosownie do potrzeb i w sposób pozwalający uniknąć dyskryminacji.
- *Zasada 7* – pomoc ludziom w radzeniu sobie z fizycznymi i psychologicznymi skutkami groźby lub rzeczywistej przemocy, przymusu bądź celowej deprywacji: Zasada ta zakłada (a) podejmowanie wszelkich uzasadnionych kroków zmierzających do zagwarantowania, że grupa nie jest narażona na dalszą przemoc, przymus lub deprywację oraz (b) wspieranie wysiłków dzieci zmierzających do odzyskania przez nie bezpieczeństwa, godności i praw w ich społecznościach.
- *Zasada 8* – pomoc ludziom w dochodzeniu przez nich swoich praw: Podmioty świadczące pomoc humanitarną pomagają poszkodowanym społecznościom w dochodzeniu przez nie swoich praw w oparciu o informacje i dokumentację oraz wspierają wysiłki na rzecz większego poszanowania praw.
- *Zasada 9* – wzmocnienie systemów ochrony dzieci: Dzieci są rzadko narażone tylko na jedno zagrożenie. Narażenie na jedno zagrożenie może spowodować większą podatność na inne. W otoczeniu pomocy humanitarnej ludzie, procesy, przepisy, instytucje, rozwiązania i zachowania, które normalnie chronią dzieci – czyli systemy ochrony dzieci – mogą utracić swoją siłę lub skuteczność. Etap reakcji może stanowić okazję do wykorzystania oraz wzmocnienia wszystkich poziomów i części systemów ochrony dzieci.
- *Zasada 10* – wzmocnienie odporności dzieci w toku pomocy humanitarnej: Jednym z celów podmiotów świadczących pomoc humanitarną jest wzmocnienie atutów samych dzieci poprzez eliminowanie lub ograniczanie czynników zagrażających oraz wzmacnianie czynników chroniących, które poprawiają odporność. Uczestnictwo jest kluczem do zdobywania odporności.

Sesja 3: Komunikowanie się z dziećmi i społecznościami

- Dzieci potrzebują oraz muszą mieć prawo do jasnej i interesującej komunikacji zorientowanej na nie (a nie na dorosłego). Dzieci na różnych etapach mają bardzo różne potrzeby i zainteresowania oraz uczą się na różne sposoby.
- Ważne jest, abyśmy w kontaktach ze społecznościami nie pozycjonowali się jako eksperci, ale raczej jako osoby wspierające wspólne wysiłki na rzecz ochrony dzieci, otwarte na uczenie się od społeczności w sprawach związanych z życiem ich członków. Wystąpienie w roli katalizatora lub osoby wspierającej może ułatwić dyskusję, podejmowanie decyzji oraz uzgadnianie działań.
- Skutecznymi osobami wspierającymi są:
 - Uczniowie: osoby pokorne, otwarte na nowe pomysły, elastyczne w działaniu, chętne do uzupełnienia posiadanej wiedzy o nowe informacje, powstrzymujące się od oceniania społeczności, z którą pracują itp.
 - Słuchacze: osoby uważne, zaangażowane, ciekawe, cierpliwe, kładące nacisk na dialog, a nie prowadzenie wykładów.
 - Negocjatorzy: osoby otwarte na napięcie, potrafiące zrozumieć dynamikę sprawczości i nią zarządzać, dostrzegające różne strony problemów, przekonujące w delikatny sposób, czujące się komfortowo bez kontroli nad dyskusją i zaangażowane w poszukiwanie pozytywnego rozstrzygnięcia dla wszystkich uczestników ze szczególnym uwzględnieniem wieku, płci oraz potrzeby integracji.
 - Obserwatorzy: osoby wrażliwe na sygnały niewerbalne/mowę ciała oraz dynamikę interpersonalną ze szczególnym uwzględnieniem wieku, płci oraz potrzeby integracji.
- Prawdziwa współpraca opiera się na szacunku i relacjach opartych na zaufaniu. Istnieją wartości, postawy i zachowania, które mogą promować podejście oparte na wsparciu i współpracy. Rozważ zachowania, które mogą sprzyjać efektywnemu zaangażowaniu społeczności:
 - Dokładne i pełne zaangażowanie w słuchanie się w głos członków społeczności, aby zrozumieć ich obawy, nadzieje i lęki; pomaganie w prowadzeniu dyskusji w kierunku rozwiązywania problemów bez udziału osobistych lub organizacyjnych uprzedzeń, ale z zagwarantowaniem opcji.
 - Podejmowanie wysiłków zmierzających do zbudowania zaufania wśród członków społeczności i działaczy humanitarnych poprzez okazywanie cierpliwości i wspólnie spędzony czas; budowanie relacji to inwestycja długoterminowa.

- Docenianie zrozumienia przez członków społeczności lokalnych zagrożeń dla dzieci, dostępnych zasobów oraz potrzebnego wsparcia.
- Zdolność do zrozumienia w lokalnym kontekście dynamiki sprawczości związanej z płcią i wiekiem, do stwarzania możliwości zmiany szkodliwych norm społecznych oraz do tworzenia przestrzeni dla marginalizowanych głosów.
- Umiejętność dostosowania się do różnych stylów zaangażowania uczestników.
- Umiejętność mobilizowania społeczności, motywowania jednostek i organizowania pracy zespołowej wokół wspólnych celów.
- Elastyczność oraz gotowość do uwzględnienia nowych pomysłów i sposobów pracy.

Sesja 4: Głębszy wgląd w strategię ochrony dzieci w ramach pomocy humanitarnej oraz minimalne standardy ochrony dzieci

- Działania zapobiegawcze mają przede wszystkim na celu zapobieganie krzywdzie dzieci. Działania reagujące są odpowiedzią na potrzeby dzieci, które już zostały skrzywdzone. Oba rodzaje działań dopełniają się wzajemnie w programowaniu. Działania zapobiegawcze mogą i powinny być podejmowane na etapie zarówno gotowości, jak i reakcji w ramach pomocy humanitarnej. Niektóre działania służą jednocześnie zapobieganiu i reagowaniu (np. wspieranie umiejętności rodzicielskich). Zapobieganie zmniejsza lub eliminuje czynniki zagrażające; wspiera czynniki chroniące na poziomie jednostki, rodziny, społeczności i społeczeństwa oraz ogranicza skalę nadużyć, zaniedbań, wyzysku i przemocy.
- Model społeczno-ekologiczny pomaga ustalić, w jaki sposób czynniki na powiązanych ze sobą poziomach wpływają na rozwój i dobrostan dziecka:
 - Dzieci aktywnie uczestniczą w ochronie i dbaniu o dobrostan *swój* i swoich rówieśników.
 - Dzieci wychowywane są przeważnie w *rodzinach*, ale czasami w tej warstwie znajdują się inne bliskie osoby.
 - Rodziny są zagnieżdżone w *społecznościach*.
 - Społeczności wchodzą w skład szerszych *społeczeństw*.
- Model społeczno-ekologiczny zapewnia konkretne ramy, które wspierają myślenie systemowe w odniesieniu do programowania ochrony dzieci. Model społeczno-ekologiczny opisuje całą sytuację i pozwala (a) zidentyfikować poszczególne elementy i czynniki oraz (b) zrozumieć, w jaki sposób są one ze sobą powiązane i wzajemnie na siebie oddziałują. Zamiast rozpatrywać pojedyncze kwestie związane z ochroną lub konkretne usługi, myślenie systemowe bierze pod uwagę wszystkie problemy, przed którymi stoi dziecko, a także ich przyczyny i rozwiązania dostępne na wszystkich poziomach.

- Minimalne standardy ochrony dzieci stanowią podstawę całej pracy, którą wykonujemy jako sektor, oraz pomagają nam osiągnąć wysoką jakość programowania i rozliczalność wobec dzieci, ich rodzin i społeczności.

- Minimalne standardy ochrony dzieci obejmują zasady omówione już przez nas w poprzednich modułach oraz są uporządkowane według 4 filarów:
 - Standardy zapewniające jakościową reakcję w ramach ochrony dzieci.
 - Standardy dotyczące zagrożeń związanych z ochroną dzieci.
 - Standardy opracowywania odpowiednich strategii ochrony dzieci.
 - Standardy pracy w różnych sektorach.

- Każdy standard ma tę samą strukturę:
 - Przedstawienie: ogólne informacje na dany temat.
 - Standard: jedno zdanie podsumowania sposobu zapewnienia przez obszar ochrony dzieci w ramach pomocy humanitarnej.
 - Kluczowe działania: sugerowane działania w zakresie gotowości, zapobiegania i reagowania, aby pomóc spełnić wymogi każdego standardu.
 - Pomiar: wskaźniki, cele i wskazówki dotyczące pomiaru postępu względem standardu.
 - Uwagi prowadzące: kwestie priorytetowe, względy etyczne lub luki w wiedzy związane ze standardem.
 - Źródła: dokumenty i narzędzia prowadzące pod kątem realizacji kluczowych działań.
 - Ikony: symbole podkreślające kluczowe tematy, np. przesiedlenie i zapobieganie.

Sesja 5: Moja rola i organizacja

- Wiele osób ma do odegrania rolę w zakresie ochrony dzieci. Ludzie często w naturalny sposób chronią dzieci, będąc rodzicami lub sąsiadami, ale mogą również chronić dzieci w ramach swojej pracy. To nam przypomina, że chociaż ochroną dzieci zajmujemy się zawodowo, ważne jest, abyśmy zdawali sobie sprawę, jak wiele innych osób pełni naturalne i ważne role w zakresie ochrony dzieci. Musimy współpracować z tymi wszystkimi osobami/grupami, aby wzmocnić naszą wspólną zdolność do zapewnienia dzieciom bezpieczeństwa.
- Istnieje wiele powodów, dla których możemy być zmotywowani do pracy w obszarze ochrony dzieci. Większość z nas wyznaje wartości, które motywują nas do pracy na rzecz dobra i ochrony dzieci, i nie wybrała pracy z dziećmi tylko dlatego, że jest to praca zarobkowa. Jako pracownicy jesteśmy jednak związani wytycznymi, normami i ramami prawnymi, które regulują pracę w zakresie ochrony dzieci w środowiskach pomocy humanitarnej. Co ważne, wszyscy jesteśmy również odpowiedzialni za swoje działania.
- Personel zaangażowany w ochronę dzieci może odpowiadać przed wieloma konkurującymi ze sobą osobami i grupami, np. przełożonymi, własną organizacją, darczyńcami, społecznością, rodzinami oraz samymi dziećmi. Jako personel zaangażowany w ochronę dzieci odpowiadamy przed różnymi osobami na różne sposoby. Konkurujące ze sobą zobowiązania mogą znaleźć się ze sobą w konflikcie. Sposób radzenia sobie z tymi rozbieżnymi priorytetami zależy od kontekstu, ale zawsze należy kierować się ostatecznie poczuciem zobowiązania wobec dzieci.
- Aby zapewnić dzieciom bezpieczeństwo oraz spełnić swoje zobowiązania, większość organizacji stosuje podstawowe systemy organizacyjne w zakresie ochrony dzieci lub procedur zgłaszania. Jeśli mają być one skuteczne, ważne jest, aby pracownicy pierwszej linii wiedzieli o tych systemach, które są istotne z punktu widzenia ich pracy, a także kiedy należy z nich korzystać oraz jak uzyskać do nich dostęp, w tym jak uzyskać wsparcie we wdrażaniu ich w ich kontekście pracy.
- Sprawczość jest pojęciem często uznawanym za „zasadniczo kwestionowane”, w związku z czym nie ma obowiązującej definicji ani teorii sprawczości. Zamiast tego istnieje wiele różnych sposobów postrzegania i wyjaśniania sprawczości oraz procesów upodmiotowienia. Możemy wyróżnić 4 aspekty sprawczości: Sprawczość związana z władzą: ten aspekt sprawczości opiera się na sile, przymusie, dominacji i kontroli oraz motywuje głównie poprzez strach; wspólna sprawczość: ten aspekt sprawczości opiera się na szacunku, wzajemnym wsparciu, współdzieleniu sprawczości, solidarności, wpływie, upodmiotowieniu oraz wspólnym podejmowaniu decyzji; sprawczość własna: ten aspekt sprawczości opiera się na unikatowym potencjale każdej osoby do kształtowania swojego życia i otoczenia; poczucie sprawczości: ten aspekt sprawczości pozwala ludziom uzyskać poczucie własnych możliwości oraz własnej wartości. Pozwala rozpoznać sprawczość własną i wspólną w kontekście wiary w możliwość dokonania realnych zmian.
- Bezpośredni dostęp do towarów i usług wiąże się z dodatkowym ryzykiem nadużyć i wyzysku ze strony pracowników, którzy mogą wykorzystywać nierównowagę sił do dokonywania różnego rodzaju nadużyć. Biorąc pod uwagę tę rzeczywistość, ważne jest, abyśmy jako pracownicy organizacji pomocowych stale przypominali sobie o braku równowagi sił i wypełniali nasze

zobowiązanie do troski – wychytując wszelkie nieprawidłowości i natychmiast na nie reagując. Każdy pracownik świadczący pomoc jest postrzegany przez osoby, z którymi pracuje (członkowie zespołu, społeczności i dzieci), jako osoba posiadająca określony poziom sprawczości i władzy. Musisz mieć tego świadomość oraz zachować ostrożność, tak aby nie ulegać wpływom innych istniejących lub wywołanych kryzysem dynamik sprawczości oraz konfliktów.

- Dbanie o siebie jest najważniejsze, aby móc pomagać innym.

Sesja 6: Krytyczne podejście

- Krytyczna autorefleksja jest istotną częścią doskonalenia pracy każdego pracownika pomocy humanitarnej. Poprzez stworzenie dziennika autorefleksji lub podobnego narzędzia pracownicy mogą zadawać sobie pytanie, co poszło dobrze, a co nie, i ustalić, dlaczego tak się stało. Pytanie „dlaczego” jest kluczowym składnikiem autorefleksji. Tego rodzaju podejście może nam pomóc ustalić, jakie zmiany powinniśmy wprowadzić, aby udoskonalić naszą pracę.
- Krytyczna autorefleksja oznacza stanięcie z boku, aby dokonać oceny przebiegu realizacji zadania oraz konieczności wprowadzenia korekt. Wiąże się to z samoświadomością, ale samoświadomość to nie wszystko. Chodzi również o wykorzystanie tego, czego się nauczyliśmy, w ulepszaniu swojej pracy, w tym o poprawę własnych zachowań, postaw i relacji ze współpracownikami i społecznościami, z którymi współpracujemy. W związku z tym celem autorefleksji nie jest zniszczenie i potępienie własnej pracy, ale uczenie się na błędach i podejmowanie kroków zmierzających do prowadzenia pracy w bardziej efektywny sposób.

Źródło: <https://communityledcp.org/toolkit/section-1-facilitation-tools/fac-5-developing-a-reflective-practice>

- Autorefleksja jest czynnością indywidualną, ale jest również pomocna podczas uczestniczenia w refleksji grupowej. Członkowie grupy mogą pomagać sobie nawzajem w uzyskaniu głębszej refleksji i wspólnym określeniu obszarów wymagających zmian.